ГОДИШНИК НА УНИВЕРСИТЕТА ПО АРХИТЕКТУРА, СТРОИТЕЛСТВО И ГЕОДЕЗИЯ СОФИЯ
ANNUAL OF THE UNIVERSITY OF ARCHITECTURE, CIVIL ENGINEERING AND GEODESY SOFIA

бул. „Хр. Смирненски“ № 1, София 1046, Р България, e-mail: annual@uacg.bg

ЕТИЧНИ ПРАВИЛА ЗА ПУБЛИКУВАНЕ В ГОДИШНИКА

на Университета по архитектура, строителство и геодезия

Редакционната колегия на научното списание Годишник на Университета по архитектура, строителство и геодезия (УАСГ) взима решения за публикуването на постъпилите ръкописи като ги оценява по отношение на техния принос към научните направления на Университета и потенциалното им значение. Тази оценка се прави посредством процес на независимо рецензиране, което дава ясна представа за качеството на работата на авторите и за нивото на списанието. Затова редакционната колегия на Годишника на УАСГ прилага най-високи стандарти за очакваното етично поведение на всички участващи в процесите, предшестващи публикуването на ръкописите (автори, рецензенти и редактор). Затова тя налага ясни правила по отношение на етиката при рецензирането, редактирането и публикуването на научните статии. Тя се съобразява с правните изисквания, които са в сила по отношение на дискредитиране и нарушаване на авторски права и всякакви опити за плагиатство.

Редакционната колегия на Годишника на УАСГ поддържа спазването на научния морал като основа на всяка научноизследователска дейност.

Задължения на авторите

Ефективната научна дейност на авторите се осъществява чрез задълбочени изследвания с цел постигане на ново познание и/или обогатяване на съществуващите знания за изследваните обекти. Едно от средствата за популяризиране на постигнатите от изследователите научни резултати са публикациите в подходящите за целта списания. Затова е недопустимо да се фалшифицират данни и резултати от извършената научно-изследователска дейност. Авторите носят лична професионална и морална отговорност за достоверността на информацията в научните си публикации, които условно могат да се разделят на:

- публикации с оригинални приноси (за нови научни постижения);
- публикации, целящи обогатяване на съществуващите знания (специфично прилагане на съществуващи постижения);
- публикации, отразяващи и систематизиращи достиженията в областта (обзорни статии);
- публикации, опровергаващи вече публикувани грешни или неприемливи теории и твърдения.

Всички онези, които имат реален принос за провеждане на изследването, за получаване, анализиране и приложение на резултатите, или за написването на текста на публикациите следва да бъдат посочени като съавтори. „Почетното“ съавторство е недопустимо.

Кореспондиращият автор гарантира, че всички съавтори са се запознали, съгласили и одобрили окончателния вариант на статията. Негова отговорност е попълването, подписването и представянето на редакционната колегия на Годишника на УАСГ на „Декларации за оригиналност и автентичност на представените за публикуване ръкописи“ от всички съавтори. По този начин се гарантира, че се представят за публикуване напълно оригинални работи, и ако

са използвали резултати и/или фрази от текстове и/или графични материали на други автори, то това е цитирано по подходящ начин в техния ръкопис.

Научният морал повелява авторите да проявяват почтеност и коректност като уважават приносите на предшестващите ги изследователи, работили в същата област. Винаги и по подходящ начин в представените ръкописи авторите трябва да отдават признание към другите, чрез цитиране на публикации, които са повлияли на работата им.

Плагиатството приема много форми – от директно копиране и/или перифразиране на значителни части от чужди публикации до обявяване на резултати от чужди научни изследвания като собствени. Във всичките му форми плагиатството представлява неетично поведение и е напълно неприемливо. Редакционната колегия на Годишника на УАСГ не допуска под каквато и да е форма присвояване на чужди научни постижения, отнемане на чуждо авторско право, кражба на чужди идеи, фалшифициране на чужди трудове и др. Тя е обявила нулева толерантност към подобни прояви и запазва правото си да отхвърли ръкописи, в които са констатирани такива действия.

Авторите не трябва да публикуват статии, описващи по същество едно и също научно изследване в повече от едно списание. Неприемливо е представянето за публикуване на една и съща статия (на един или повече езици) в повече от едно списание – това представлява неетично поведение при публикуване. В случай че втората по време публикация е издание на Годишника, тя незабавно ще бъде премахната от неговия архив.

Също така е неприемливо публикуване на статии, чиито текст е генериран с помощта на изкуствен интелект (ИИ).

Ако автор открие грешка или неточност в своя публикувана статия, той е длъжен незабавно да уведоми отговорния/главния редактор. В зависимост от напредването на процеса на издаване, авторът трябва да изтегли или коригира статията си.

Задължения на рецензентите

Всички учени, участващи в критичната страна на публикуването, имат задължението да направят честна и обективна рецензия, базираща се на безпристрастна оценка на ръкописа. Рецензентите носят професионална и морална отговорност, защото рецензиите подпомагат редактора при вземането на редакционни решения, а в общия случай помагат на авторите за подобряване на ръкописа. Затова политиката на редакционната колегия на Годишника на УАСГ е да насърчава рецензентите към коментари относно оригиналността на ръкописите, многословността и нарушаването на авторските права. Това се постига чрез въведената форма на рецензия, от която коментарите на рецензента се изпращат в пълнота към посочения автор за кореспонденция.

Освен това, рецензентите са длъжни да идентифицират псевдонаучни теории и твърдения, съмнителни данни, непозволено ползване на чужди текстове и резултати, плагиатство на научни трудове, като сигнализират за всяка съществена прилика или припокриване между представения ръкопис и друга, вече публикувана, статия.

Лична критика към автора се счита за неуместна. Рецензентите трябва да изразяват мнението си ясно и с подкрепящи аргументи. Проявите на завист, злоба, недоброжелателност и корупция са несъвместими с научната етика. Всеки рецензент следва да оценява ръкописите по тяхното интелектуално съдържание без оглед на раса, пол, сексуална ориентация, религиозни убеждения, етническа принадлежност, гражданство, политическа пристрастност или спортна принадлежност.

Всички представени за рецензия ръкописи трябва да бъдат третирани като поверителни документи. Те не трябва да бъдат показвани или обсъждани с други лица, с изключение на упълномощените от редактора. Рецензентите не трябва да разглеждат ръкописи, в които има конфликт на интереси, произтичащ от роднински, семейни, конкурентни, сътруднически или

други взаимоотношения и връзки с който и да е от авторите или институциите, свързани с представените ръкописи.

Всеки избран рецензент, който се чувства недостатъчно квалифициран да рецензира представена статия, следва да уведоми редактора и да се самоизключи от процеса на рецензиране.

Задължение на редакторите

Главният редактор/отговорните редактори са отговорни за всичко, което се публикува в Годишника на УАСГ. Това означава, че те трябва да се стремят постоянно да подобряват качеството на списанието. Това се постига чрез обучение на всички рецензенти и отговорни редактори за новите насоки в рецензирането и напредъка на технологиите за разпознаване на фалшифицирани данни (манипулирани снимки или преписан текст) при подозрителни случаи. Добрите практики по отношение на подобряване на процеса на рецензиране са:

- активно търсене на мнението на автори, читатели, рецензенти и членове на редакционната колегия за начини за подобряване на процеса на публикуване;
- запознаване с новостите в рецензирането (peer review);
- намаляване на нарушенията на етичния кодекс при публикуване;
- обучение на авторите по отношение на етиката на публикуване;
- поддържане на списък с подходящи рецензенти, които да са способни да оценят статията и не са в позиция на конфликт на интереси;
- гарантиране, че всички изследователски и обзорни статии са рецензирани от квалифицирани рецензенти;
- приемане на мотивирани и практични искания от страна на авторите кой рецензент не е подходящ да рецензира ръкописа;
- насърчаване на точността, пълнотата и яснотата на представените изследвания чрез техническо редактиране;
- гарантиране, че останалите материали, които не са рецензирани, са отделени и разпознаваеми (например обособяване на секции „Новини“, „Предговор“, „Колонка на главния редактор“ и т.н.);
- установяване на авторство и реално съавторство, като предотвратяване на нарушения (например „почетно“ съавторство);
- публикуване на начина на действие при подозрение за нарушения на авторското право;
- публикуване на датите на получаване и приемане на статиите.

Решението на редактора да приеме или отхвърли ръкопис трябва да се базира на важността му, оригиналността и яснотата на излагане на материала, валидността на изследването, дали то съвпада с целите и научните направления на Годишника на УАСГ и дали е налице доказан случай на плагиатство.

Редакторите не трябва да променят своите решения или тези на предшествениците си за отхвърлени статии, освен ако не се констатират груби грешки при процеса на рецензиране. В това отношение Годишникът на УАСГ има описан механизъм за начина на рецензиране (peer review) и как авторите могат да оспорват решението на редактор/рецензент.

Отговорните редактори трябва да се стремят рецензирането да е честно, безпристрастно и навременно. Те трябва да защитят самоличността на рецензентите. Това се постига като не се

разкрива никаква информация относно представения ръкопис на никой от участниците в публикуването – автор, рецензент, или други отговорни редактори (double blind review). Редакционната колегия на Годишника на УАСГ е възприела и налага този подход като най-подходяща система за рецензиране.

Поверителна информация или идеи, получени в процеса на рецензиране, трябва да се пазят в тайна и да не се използват за лична изгода. Отговорните редактори трябва да си направят отвод за ръкописи, в които те смятат, че има конфликт на интереси, произтичащ от роднински, семейни, конкурентни, сътруднически или други отношения и връзки с някои от авторите или (евентуално) институциите, свързани с представените ръкописи. Тогава редактирането се поема от главния редактор или друг член на редакционната колегия на Годишника на УАСГ.

Участниците в процеса на публикуване на научни статии са морално задължени да спазват законите на страната, отнасящи се до научната дейност и авторското право, в съответствие с европейската харта на изследователите и кодекса за поведение на учените. Проявите на корупция, на социална несправедливост, некомпетентност, нарушаването на научната и академичната етика, както и недобросъвестната научноизследователска дейност и нарушаването на изискванията за високо качество на научноизследователската дейност са несъвместими с научния морал.